

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Особистісно-професійні чинники ефективності військово-професійної діяльності військовослужбовців»

здобувачки ступеня доктора філософії з галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія

Лізун Аліси Володимирівни

1. Актуальність теми дисертації

Зважаючи на тривалість військового протистояння та загострення безпекових загроз, а також збільшення навантажень на військовослужбовців, дослідження особистісно-професійних чинників, які впливають на здатність військовослужбовців ефективно виконувати службові завдання, набуло у цей період особливого значення. Психологічна витривалість, вмотивованість, здатність конструктивного спілкування та прийняття командних рішень в умовах невизначеності стають критично важливими аспектами ефективності військово-професійної діяльності.

Одним із малодосліджених аспектів залишається вивчення особистісних чинників, що впливають на військово-професійну діяльність військовослужбовців, зокрема участь у бойових завданнях та психологічну готовність до них. Внутрішня мотивація, зацікавленість у захисті держави та впевненість у власних силах є важливими факторами формування професійної ефективності. Поглиблене вивчення цих особистісних якостей дозволить розширити наявні наукові уявлення та сприятиме розробці практичних рекомендацій щодо розвитку «професійно-важливих якостей» військовослужбовців.

Отже, зважаючи на вищенаведене можна стверджувати про актуальність та доцільність теми дисертаційного дослідження «Особистісно-професійні чинники ефективності військово-професійної діяльності військовослужбовців».

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради КІСПП (протокол № 6 від 22.02.2022).

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дослідження виконано у відповідності до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри клінічної психології та в межах науково-дослідницької теми

«Психодіагностика якості життя в сучасному українському суспільстві (НДР 0121U110751).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням. Основні результати, що виносяться на захист, отримані авторкою самостійно.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Дисертаційна робота містить повні та строгі доведення всіх наукових результатів. Матеріали дисертації апробовано на 10 міжнародних наукових конференціях. Результати, наведені в дисертації, опубліковано в 5 наукових статтях, з яких 5 віднесено до переліку наукових фахових видань України.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі:

- *вперше* виявлено перелік особистісно-професійних чинників, що зумовлюють ефективність військово-професійної діяльності українських військовослужбовців в умовах повномасштабної війни;
- *вперше* встановлено перелік достовірних відмінностей у особистісно-професійних характеристиках військовослужбовців з бойовим досвідом та без нього;
- *вперше розроблено* програму тренінгового курсу, спрямовану на підвищення рівня психологічної готовності військовослужбовців до виконання військово-професійної діяльності та збереження їх психічного здоров'я в умовах бойових дій;
- *поглиблено* теоретичні наукові знання про особистісні та професійні чинники ефективності військово-професійної діяльності;
- *доповнено* систему поглядів щодо психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Лізун, А. (2023). Провідна думка трактування терміну професійно-важливі якості. *Київський журнал сучасної психології та психотерапії*, 2 (6), 55-59. <https://doi.org/10.48020/mppj.2023.02.06>
2. Лізун, А. (2024). Особистісні властивості особистості та їх зв'язок з ефективністю професійної діяльності. *Фаховий науковий журнал «Габітус»*, (59), 161-165. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.59.27>
3. Лізун, А. (2024). Комплекс психодіагностичного інструментарію дослідження особистісно-професійних якостей військовослужбовців. *Збірник наукових праць "Вісник Національного університету оборони України"*. 5 (81), 101-108. DOI: [10.33099/2617-6858-24-81-5-101-108](https://doi.org/10.33099/2617-6858-24-81-5-101-108)
4. Лізун, А. (2025). Вираженість ключових компонентів професійно-значущих особистісних властивостей військовослужбовців: емпіричний аналіз. *Київський журнал сучасної психології та психотерапії*, (1) 9, 2025, 63-73 <https://doi.org/10.48020/mppj.2025.01.05>.
5. Лізун, А. (2025) Організаційно-методичні основи програми тренінгового курсу «Готовність до виклику: психологічне зміцнення військовослужбовця». *Збірник наукових праць "Вісник Національного університету оборони України"*. № 5 (87) 2025. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2025-87-5-112-119>
7. **Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо**
 - Лізун, А. (2022). *Особливості проявів психічних станів військовослужбовців в екстремальних та стресових ситуаціях*. Актуальні проблеми сучасної психології: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (17 листопада 2022 р.). Кам'янець-Подільський, Україна. 127-132.
 - Лізун, А. (2022). *Ризики психологічного впливу меседжів із он-лайн комунікації на особистість під час війни*. Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних

досліджень. Збірник матеріалів ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (17-18 листопада 2022). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, Україна. 58-60.

- Лізун, А. (2023). *Аналіз взаємозв'язку між контролем з боку закону й особистісно-професійними якостями військовослужбовця*. Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (3 січня 2023 р.) Полтава, Україна. ч. 2, 8-9.
- Лізун, А. (2023). *Теоретичні основи аналізу розгляду поняття професіоналізму особистості*. Scientific progress: innovations, achievements and prospects. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference (9-11 January 2023). Мюнхен, Німеччина. 404-406. <https://sci-conf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-progress-innovations-achievements-and-prospects-9-11-01-2023-myunhen-nimechchina-arhiv/>.
- Лізун, А. (2023). *Психологічні професійно-важливі якості особистості як складові побудови кар'єрної спрямованості військовослужбовців*. Тези доповідей ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. (17 лютого 2023 р.). Київ, Україна. 151-155. DOI: [10.31617/k.knute.2023-02-1](https://doi.org/10.31617/k.knute.2023-02-1)
- Лізун, А. (2023). *Фізична готовність як компонент військово-професійної готовності оперативного працівника до діяльності в екстремальних умовах*. Проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (16 березня 2023 року). Хмельницький, Україна. 588-590.
- Лізун, А. (2023). *Значення психологічних типів темпераментів та їх роль в ефективності професійної діяльності у надзвичайних ситуаціях*. Science and innovation of modern world. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference (23-25 березня 2023 р.). Лондон, Велика Британія. 485-488. <https://sci-conf.com.ua/vii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-innovation-of-modern-world-23-25-03-2023-london-velikobritaniya-arhiv/>

- Лізун, А. (2023). *Військова присяга як психологічний чинник формування професійно-важливих якостей військовослужбовця*. Війна та мир. Психологія на службі людини : матеріали науково-практичної конференції студентів та аспірантів (23 квітня 2023 р.). Київ, Україна. 56-58.
- Лізун, А. (2024). *Риси особистості які регулюють певні аспекти поведінки та професійної діяльності*. Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження: Матеріали XXVI Міжнародної конференції молодих науковців (25-26 квітня 2024 р.). Київ, Україна. 110-113. <https://doi.org/10.59647/978-617-520-814-4/1>
- Лізун, А. (2025). *Особистісні риси військовослужбовців за моделлю «Велика п'ятірка» та їхній вплив на готовність до виконання бойових завдань*. Війна, мир, людина : сучасний погляд та переосмислення (12-13 квітня 2025 р.). Київ, Україна. <https://www.kispp.com/2025/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97/kzhssp-specz2025.pdf>

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Наукове значення дослідження полягає у розширенні наукових уявлень про особистісно-професійні чинники, які впливають на ефективність військово-професійної діяльності, та у побудові нових регресійних моделей, які дозволили виокремити ключові особистісно-професійні характеристики військовослужбовців.

9. Практична цінність результатів дослідження.

Практична цінність полягає у тому, що емпірично виокремлено ключові особистісно-професійні чинники, які визначають ефективність військово-професійної діяльності. Ці чинники стали основою для розробки програми тренінгового курсу, яка спрямована на підвищення рівня психологічної готовності військовослужбовців до виконання військово-професійної діяльності. Розвиток визначених якостей сприятиме підвищенню, психологічної готовності, стресостійкості та мотивації військовослужбовців, що є критично важливим для успішного виконання службових обов'язків у бойових умовах.

10. Впровадження результатів із зазначенням конкретних підприємств або галузі, де вони були впроваджені.

Результати дослідження впроваджено у Науково-дослідному центрі гуманітарних проблем Збройних Сил України під час підготовки методичних і навчально-методичних посібників, а також у практику діяльності посадових осіб структур психологічної підтримки персоналу (матеріально-психологічного забезпечення, роботи з особовим складом) військових формувань (акт впровадження № 599/313 від 16 травня 2025 року), а також в освітній процес, у навчальну дисципліну «Військова психологія» (для спеціальностей «Психологія») Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (акт впровадження № 38 від 22 травня 2025 року). Впроваджено у навчально-виховний процес Воєнної академії імені Євгенія Березняка під час проведення навчальних занять на курсах підвищення кваліфікації «Психологічна підготовка до функціонування в екстремальних ситуаціях» та курсах «Швидка адаптація до інтенсивної стресової ситуації (подолання страху в бойових умовах)», а також застосовано в робочих програмах навчальних спеціальних дисциплін (акт впровадження №222/ВА/875 від 12 червня 2025 року).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри клінічної психології Київського інституту сучасної психології та психотерапії (витяг з протоколу засідання кафедри № 1 від 15 серпня 2025 року). У ході обговорення дисертації були висунуті пропозиції задля врахування та уточнення.

Дисертація Лізун Аліси Володимирівни «Особистісно-професійні чинники ефективності військово-професійної діяльності військовослужбовців» є завершеною науковою працею в рамках поставлених задач.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації

отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Особистісно-професійні чинники ефективності військово-професійної діяльності військовослужбовців» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

2. Дисертація відповідає спеціальності 05 «Психологія» (галузь знань 053 «Психологія»).

Головуюча на засіданні –

Доктор психологічних наук, ст.н.співроб.
завідувачка кафедри клінічної психології

Ірина ЛИСЕНКО

Секретар засідання

PhD, доктор філософії у галузі психології
доцент кафедри клінічної психології

Тетяна РЯХОВСЬКА